

550 ජාතක කතාව

උම්මග්ග ජාතකය ---- සතර කන් මන්ත්‍රණය

කේවට්ට චෙට්චි දෙයක්....

බුදුන් වහන්සේගේ ධර්මය විනය/ සූත්‍ර/ අභිධර්ම යනුවෙන් පිටකයකි. ඉන් සූත්‍ර පිටකයේ බුද්ධක නිකායේ, එන පාලි ජාතකට්ඨ කතාවේ, සිංහල අනුවාදය 14වන සියවසේ කුරුණෑගල යුගයේ කර්තෘ මණ්ඩලයක් විසින් විරචිත පන්සිය පනස් ජාතක පොතයි. කතා වස්තු 547කින් සමන්විත එහි එන දීර්ඝතම කතා වස්තුව වන්නේ මහොෂධගේ බුද්ධි මහිමය කියාපෑමේ අරමුණින් රචිත උම්මග්ග ජාතක කතා වස්තුවයි. ජාතක පොත එහි මුල් කෘතියේ සෘජු පරිවර්තනයක් නොවේ. ඒ බව

- ◆ ජාතක ගාථා ස්වල්පයක් දක්නට ලැබීමත්
- ◆ වෛයාකරණ කොටස දක්නට නොලැබීමත්
- ◆ අතීත කතාව අඛණ්ඩව ඉදිරිපත් කිරීමත්

මෙම පැහැදිලි කිරීම් නිදසුන්ය. එමෙන් ම සිංහල ජාතක කතාවන්ට නියමිත ආකෘතියක් ඇත.

- ◆ වර්තමාන කතාව
- ◆ අතීත කතාව
- ◆ සමෝධානය

බෝසත් අත්ම කථනයක් ලෙස ඉදිරිපත් වන ජාතක කතා අතර උම්මග්ග ජාතකය සම්බන්ධව පැනෙන විචාරක මත රැසක් ඇත. ඉන් එකකි සතර කන් මන්ත්‍රණයේ කේවට්ට වර්තය භාසා හා උපභාසයෙන් යුක්තව නිර්මාණය කර ඇති බව. මෙම විචාරක මතය පිළිබඳ මඳක් විචාරක්ෂීය යොමුකොට බලමු.

වස්තු තත්භාවෙන් මිලිකි ගිය මිනිස් මනස කේවට්ට සතු බව ජාතක කතාකරු පැහැදිලි කරනායුරු,

“උං තුමු නුවණැත්තාහ, වියත්තාහ, ඒ කේවට්ටාචාරි එක් දවසක් තුමු අලුයම් වෙලෙහි පිපිද, සුවඳ තෙලෙහි නහන ලද පහන් ආලෝකයෙන් ගන්ධදාම පුෂ්පදාමාවලම්බිත නා නා වර්ණ විචිත්‍ර විතානෝපලක්ෂිත අලංකෘත ශ්‍රී යහන් ගර්භය බලන්නාහු මහත් වූ සම්පත් දැක.”

ජාතක කතාකරුවා අනර්ඝ මනෝවිශ්ලේෂණවාදියෙක් බව ඉන් පැහැදිලි ය. ජාතක කතා පොත රචනා කොට ඇත්තේ අසා රස විඳීමේ භාෂා ශෛලියකින් හෙවත් ශ්‍රවණෝද්‍රිය ගෝචර බසකිනි. එහි දී ඒකාකාරී බව ඉවත් කිරීමට විවිධ උපක්‍රම උපයුක්ත කර ඇත. වයසින් මුහුකුරා ගිය ද ප්‍රඥාව යනු වයස අනුව තීරණය නොවන්නක් බව ඉහත උද්ධෘතයෙන් පැහැදිලිය. නරියෙකු හා සමාන කපටි නුවණක් ඇති කේවට්ට විඳි සැප මදිවට තව තව බලාපොරොත්තුවේ. එය තව දුරටත් බණ මඩුවේ ඉන්නවුන්ගේ කනට රසඳුනකි. බිනිය යුතු කතාව බිනීමට ගොස් කේවට්ට ට උන දේ අහෝ !

“උන් දෙදෙනා මන්ත්‍රණය අත්තයෙහි දී සාල්ලෙක ලාලා පාතට බාන කෙනෙකුන් මෙන් කේවට්ට බමුණා හිසැ වර්වස් පිඩක් හෙළා, කිමෙක් දැයි කට දල්වා ගෙන උඩ බැලූ තැනැත්තවුන්ගේ මුඛයේ නැවැත වර්වස්පිඩක් හෙළා...”

සිතහවක් ඇසූ ඇසුවන්ගේ මුවගෙහි ඇතිවන්නේ උපභාසයක් ද දනවමිනි. ප්‍රාන්ත රාජ්‍ය ඩැහැ ගැනීමට කේවට්ට ගත් උත්සහ උපක්‍රම සියල්ල හෙළිවිය.

කේවට්ටගේ හිස වර්වස් පිඩක් හෙළීමෙන් ඔහුගේ හිස අවමන් ක්‍රියාවන්ගෙන් පිරී ඇති බවත් කටට හෙළීමෙන් ඔහු මුවගින් හෙළන වදන් අයහපත් ඒවා බව ජාතක කතා කරු අපූරුවට පැහැදිලි කර දෙයි.

ජාතක කතාවේ අරමුණට යෝග්‍ය උපමා රූපක පද්ධතියක සහය පතන රචකයා,

“සාල්ලෙක ලාලා පාතට බාන කෙනෙකුන් මෙන්”

“සඳ මඩලෙහි අඳනා කෙනෙකුන් මෙන්”

“මගුල් උයන නදුන් උයනක් සේ”

“සිංහ නාද ඇසූ මුව පොල්ලන් පරිද්දෙන්”

“ගත්‍ර පුරයට වත් අසුර හටයන් පරිද්දෙන්”

“සිංහයෙකු විසින් රක්තා ලද රන් ගල් ගුහාවක් පරිද්දෙන්”

“දණ්ඩකින් පහරන ලද සර්ප රාජයෙකු සේ”

“වේරම්බ වාතයෙන් හැළලී ගිය මහා සාගරය සේ”

“කෝප නැමැති වාතයෙන්”

“කෝප නැමැති ගින්නෙන්”

“ආකාශ ගංගායෙහි”

“සේනා නැමැති සමුද්‍රයෙන්”

යනා දී උපුටා ගැනීම් තව දුරටත් පසක් කැරනුයේ කේවට්ට වර්තයේ දූදන කමත් මහෝෂධගේ වෛශාරද්‍යයත් ය. නූතන කෙටි කතා කරුවෙකුගේ ශිල්පීය ඥෙය මණ්ඩලය පරයමින් ප්‍රබල අවස්තා හා සිද්ධි නිරූපණ උම්මග්ග රචනයට නතුකරගත් බවත් පැහැදිලිය.

“අපට ජය පානය බී ගත නොදුන්න.”

“අපි නොමීලයේ බොන සුරා පානය නොලදම්හ.”

එක්සියයක් රජ දරුවන් (ප්‍රාන්ත රාජ්‍ය) කෙරාටික නුවණින් දිනූ බ්‍රහ්මදත්ත රජු, කේවට්ටාවාරීන්ගේ මගපෙන් වීම ඔස්සේ රැවටුනේ ඔහුම නොවේ ද? ප්‍රේක්ෂකයා උපහාසයෙන් බලනුයේ ඒ දිහායි. මහෝෂධගේ ඥාන මණ්ඩලය වර්ණනයට ලක් කරන සෑම මොහොතකම තවදුරටත් එයම සිදු වෙයි. රැ. එමෙන් ම කෙටි වදන් මගින් අදහස් ප්‍රබල ලෙස කියා පෑම ද උද්ධෘතවලින් විද්‍යාමාන වෙයි.

“රෝගයෙන් පෙළෙන එකක් හට අවස්ථා පිළියමක් දන්නා වෙදෙකු පිළිසරණ වන්නා සේ ද සා දුකින් පෙළෙන එකකුට භෝජනය මුත් අනෙකක් පිළිසරණ නොවන්නා සේ ද පිපාසා ඇති එකකුට පැන් පුවහොත් මුත් ඒ පිපාසය නොසන්සිඳෙන්නා සේ ද මේ රජපුරුවනට මා මුත් අනෙක් පිළිසරණක් නැති.”

යන මතුකර දීම තුළින් පැහැදිලිවන්නේ මහෝෂධගේ වර්තය වයසට වඩා පැසුණු වර්තයක් බවයි. එකතුදු නොවේ ශ්‍රද්ධාවෙන් බන අසන උවැසි උවැසියෝ ද බෝසත් බල පරාක්‍රමය දනිති. “මේ මෝඩ කේවට්ටය දන්නවනම් අපේ බෝසතාණන් වාහන්සේගෙ බලය...” යන අදහස සිතට නිතැතින් ම එයි. දිගු වැකි මගින් අදහස් නිර්මාණාත්මකව ඉදිරිපත් කිරීමට කතුවරයා දැක් වූ දක්ෂ පක්ෂකම් ද ඉහත දැක් වූ උද්ධෘතය තුළින් පැහැදිලිය. උපායෙන් ධර්ම යුද්ධය ජයගන්නා මියුලු නුවර පුරෝහිතයාණෝ වේදේහ රජුගේ අෂ්ටවංක මාණික්‍යරත්නය අතින්ගෙන, කේවට්ට ඉදිරියේ ලංව ඉඳ ගති.

“නැඟී සිටුව! ආචාරිනි, නැඟී සිටුව! ආචාරිනි, මම බාලයෙමි; තොපගේ මුහුබුරු තරමට ඇත්තෙමි. මා නොවළුව....”

පවසන මහෙෂ්වරගේ අදහසට හසු වූ කේවට්ට කිසිත් නොබැන නොසිට,

“නුවණ නැත්තව, තෝ මා අතින් වැළුම් ගන්නට සිතයි දැ?”

කේවට්ට එසේ කීවත් දුරට නොඇසුනු, එතරම් දියුණු තාක්ෂණයක් නොතිබුණු ධර්ම යුද්ධ වේදිකාවෙන් වැළුම් ලද මහෙෂ්වර ඔල්වරසන් තැබුවේ සකල බෞද්ධ සිත්සතන් පිනවාලමිනි.

“පින්වත්නි, නොයව; මම ගොවියා පුතු නොවැන්දෙමි. සිටුව, සිටුව”

කුමක් කීවත් කිසිත් කරගත නොහැකි වූ අසරණ කේවට්ට පාඨක භාසා හා උපභාසය මැද වේදිකාවෙන් බැස පලා යයි. රචකයා බොහෝ විට සංවාදශීලී (කථන බස) නිතර උපයුක්ත කරගනිමින් අසා සිටින්නාගේ මනස කුතුහලයෙන් පුරවාලයි. ඕනෑම සාහිත්‍ය නිර්මාණයක් සාර්ථකවන්නේ ගත් කතු මුසුකරන බස අනුවය. ජාතක කතාකරු ප්‍රබල අවස්ථා හා සිද්ධි නිරූපණය පමණක් නොව පාඨක සිත් සතන් තුළ ප්‍රභසනය දැනවීමට උචිත බස්වහරක් යොදාගත් ඇත.

සමස්තයක් ලෙස උම්මග්ග ජාතකයේ කේවට්ටගේ චරිතය භාසාය හා උපභාසයෙන් යුක්තව යොදාගෙන ඇති බව ඉහත උද්ධෘතවලින් තව තවත් පැහැදිලි ය. එනමුත් විචාරක්ෂීය ගැඹුරින් යොමු කරද්දී කේවට්ට වයසින් දැනුමින් ජීවිතාවබෝධයෙන් එතරම්ම මෝඩයෙක් ද? යන ප්‍රශ්නය මතුවේ. බෞද්ධ මුහුණුවරක් ගත් නිසා දෝ ජාතක කතාවේ වීරයා බෝසත් චරිතය ම විය. කෙසේ වෙතත් බෞද්ධයන් විසින් පන්සිය පනස් ජාතක පොත් වහන්සේ ලෙස අනවරත ගරු බුහුමණට ලක් කරන ජාතක පොත විචාරකයා අද ද ගැඹුරින් අධ්‍යයනය කරනුයේ මෙහි ඇති සුවිශේෂී මෙවැනි ගුණාංග නිසාම බව පැහැදිලි ය. එනිසයි දාහතරවන සියවසේ තරම් ඈත අවධියක රචිත ජාතක පොත විසි එක්වන සියවසේ අද ද පරිහරණය කරනුයේ.